

гово врѣме, както ще разкажа по-долу, ние се избавихме на-истина отъ пловдивската тъмница, за да идемъ на заточение, но, за да се удовлетвори и турското себелюбие, нашето за-рочение слодѣлиха и двадесетина съвършено невинни лица.

Неговото встѣпване въ комендантската длѣжностъ се ознаменува съ едно промѣнение на нашитѣ часови и съ едно ослабване на дисциплината. Намѣсто запасни войници, взеха да ни пазятъ войници отъ народното опълчение (м у с т а ф ж з и) Разхалтавиха се сѣщеврѣменно връзкитѣ на строгия редъ и на външното благоприличие, съ които Ибрахимъ паша бѣше вързалъ всичкитѣ служащи на прѣдседателствувания отъ него воененъ сѣдъ.

Единъ характеристиченъ признакъ на това разслабване скоро подирѣ трѣгването иа Ибрахимъ паша ни даде самиятъ главенъ слѣдователъ на военния сѣдъ, Хюсейнъ ефенди Касабоглу. Тоя омразенъ чиновникъ, който билъ влизалъ — споредъ както отпослѣ се научихъ — въ споразумѣние, чрѣзъ юзъ-башия Ахмедъ ефенди, съ бѣднитѣ затворници, за да ги избавя отъ смъртъ срѣщу подкупъ, често миневаше покрай нашитѣ прозорци и всѣкога се отличавахе, поне външно, съ прилично владение. Три деня подирѣ заминаването на Ибрахимъ паша за Цариградъ, той се яви една нощъ, пиянъ до полуда, мръсенъ до неимовѣрностъ, въ входа прѣдъ нашия затворъ, и вика, крѣска, влачи се по плочитѣ, излѣ редъ псувни и попрѣжни срѣщу не знамъ кого и не помня вече защо и въобще се отнесе прѣдъ замаянитѣ жандарми по начина на — щѣхъ да река единъ скотъ, ако скотчетѣ можеха да се унижаватъ до такава степенъ. И азъ треперѣхъ като мислѣхъ, че въ ржцѣтѣ на това сѣщество, по-низко отъ животнитѣ, бѣ повѣренъ животътъ на хиляди праведници, ще бѣде повѣренъ може-би и нашиятъ животъ. И до днесъ още живо е у мене страшното впечатление, което тая грозна сцена ми остави.

Безпристрастието изисква да забѣлѣжа, че не всичкитѣ турци, които ме пазеха или които познахъ въ затвора, ми оставиха подобно лошо възпоминание. Въ прѣдговора на своитѣ безсмъртни Тѣмници, Силвио Пелико говори, че не билъ намѣрилъ човѣческото общество тѣй несправедливо, тѣй недостойно за снѣзхождене, тѣй лишено отъ хубави души, каквото обикновено си го прѣдставляваме. Тия думи мо-